

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 16618/2022
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Павловић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 478/22 од 14.04.2022. године, у седници већа одржаној 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 478/22 од 14.04.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужене као неоснована и потврђује пресуда Основног суда у Шапцу П 1911/20 од 17.11.2021. године у ставу првом изреке, у делу којим је тужени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, обавезан да тужиљи АА из ..., на име стицања без основа, исплати износ од 680.607,00 динара са законском затезном каматом од 18.12.2020. године до исплате, као и у ставу другом изреке, којим је одлучено о трошковима парничног поступка.

У преосталом делу, ревизија тужиље **СЕ ОДБИЈА**, као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиљи накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 187.712,14 динара, у року од 15 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шапцу П 1911/20 од 17.11.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиљи, на име стицања без основа, исплати износ од 680.607,00 динара, са законском затезном каматом од 09.02.2011. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати 97.714,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате, док је захтев тужиље од досуђеног до траженог износа 106.714,00 динара, одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 478/22 од 14.04.2022. године, преиначена је првостепена пресуда и одбијен тужбени захтев у целосту, те је обавезана

тужиља да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.953,50 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку («Службени гласник РС» бр. 72/11...10/23 др. закон, у даљем тексту: ЗПП), Врхови суд је нашао да је ревизија тужиле основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је почетком 2011. године поднела захтев да јој се утврди својство осигураника пољопривредника за период од 25.03.1996. године до 25.11.2010. године, ради остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања. Тужени је 04.02.2011. године обавестио тужилу да износ утврђеног доприноса по истом основу за тражени период износи 680.607,00 динара. Тужиља је по обавештењу туженог извршила уплату доприноса 09.02.2011. године.

Решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда Београд од 23.05.2013. године, одбијена је жалба овде тужиле АА изјављена против решења Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Филијала Шабац од 08.03.2013. године, којим је одбијен захтев подносиоца за утврђење својства осигураника пољопривредника за период од 25.03.1996. године до 15.11.2010. године. Пресудом Управног суда У 11186 од 22.05.2014. године, наведено другостепено решење је поништено и предмет враћен надлежном органу на поновно одлучивање и у поновном поступку је донета иста одлука, коју је поништио Управни суд. Након тога, решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Филијала Шабац од 12.09.2017. године одбијен је исти захтев овде тужиле и по њеној жалби решењем Дирекције фонда од 29.12.2017. године, одлучено је одбијањем. С обзиром да тужили својство осигураника пољопривредника није признато у управном поступку пред надлежним фондом ПИО, тужиља је затражила судску заштиту у овом парничном поступку по тужби од 17.12.2020. године, захтевајући враћање неосновано плаћеног износа од 680.607,00 динара. Пресудом Управног суда - Одељење у Шапцу У 2709/18 од 21.01.2021. године, поништено је последње решење Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – Дирекција фонда од 29.12.2017. године, а којим је по трећи пут одбијен захтев тужиле да јој се утврди својство осигураника пољопривредника.

Тужиља је остварила право на старосну пензију почетком 2020. године по основу осигурања за запослена лица. Новчана средства која је уплатила на име доприноса за осигуранике пољопривреднике за тражени период нису јој враћена.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев, налазећи да је тужени током управног поступка, несавесно поступао, одбијајући да тужили упише стаж осигурања, за период за који је извршена уплата по обавештењу од 04.02.2011. године, те да се огласио ненадлежном за расправљање, при чему је и даље од тужиле упорно тражио да достави доказе ради признавања права на пољопривредну пензију, које доказе касније није прихватио и да зато тужиља има

право на враћање датог, на основу чл. 210. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања 09.02.2011. године.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, уз оцену да тужила није стекла својство осигураника доприноса за пензијско и инвалидско осигурање по основу обављања пољопривредне делатности, што је искључивало њену обавезу плаћања доприноса по основу пољопривредне делатности, те да контролу обрачунавања и плаћања доприноса врши пореска управа, све сагласно чл. 2, 3, 7, 12. и 69. Закона о доприносима за обавезано социјално осигурање. Истакнутим разлозима додаје да Закон о пореском поступку и пореској администрацији, у ставу 4. члана 10. регулише садржину пореског правног односа и прописује да повраћај више или погрешно плаћеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање порески обвезник – физичко лице подноси захтев и решење Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање о утврђеном праву на повраћај доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. У конкретном случају, тужила није доказала да је имала својство осигураника, те да је била обвезник доприноса у било ком другом својству, а да је права из пензијског и инвалидског осигурања остварила по основу запослења. Такође, није се обраћала туженој Пореској управи или другом надлежном органу, ради повраћаја предметног износа, као више или погрешно наплаћеног, иако је на исто била упућивана у образложењима решења туженог.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је погрешно применио материјално право.

По обавештењу туженог од 04.02.2011. године о стању дуга на име утврђеног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање осигураника пољопривредника за период од 25.03.1996. године до 15.11.2010. године, тужила је уплатила допринос по овом основу. Тужили није признат статус осигураника пољопривредника у управном поступку, а уплаћени износ доприноса јој није враћен. Тужени није доказао да је уплата на било који начин и по било ком основу вреднована код утврђивања права тужиле на старосну пензију. У тој ситуацији, а по одбијању захтева тужиле за признавање статуса осигураника пољопривредника и то неправноснажном одлуком управног органа у току вишегодишњег поступка, који према стању у списима још увек није окончан, тужила може да тражи заштиту свог права у грађанском – судском поступку, по правилима о стицању без основа, а суд опште надлежности је надлежан да одлучује о овако постављеном тужбеном захтеву. Супротно ставу другостепеног суда, није реч о пореско - правном односу, нити је решење Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање о утврђењу права на повраћај доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, услов за судску заштиту и повраћај спорних новчаних средстава, већ о грађанско - правном облигационом односу, па се примењује чл. 210. и 214. ЗОО. Како је тужила извршила уплату доприноса за обавезано пензијско и инвалидско осигурање туженом, а стаж јој за спорни период није признат, основ по коме је уплата извршена се није остварио, па тужила има право на повраћај датог по правилима о стицању без основа, применом члана 210. ЗОО.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу туженог као неосновану и потврдио првостепену пресуду у делу којим је је одлучено о главном потраживању са припадајућом каматом од 18.12.20020. године и трошковима поступка.

У преосталом делу, којим се побија одлука о камати досуђеној почев од дана неоснованог стицања - 09.02.2011. године па до подношења тужбе 17.12.2020. године, ревизија није основана. Ово из разлога што је од подношења захтева за признање статуса осигураника пољопривредника и дана уплате доприноса као дана стицања па до подношења тужбе, трајао управни поступак током кога су у три круга доношена решења по захтеву, а потом у управном спору по тужби овде тужиље, поништавана од стране Управног суда и предмет враћен на поновни поступак управном органу. Због тога тужени није у обавези да тужиљи плати законску затезну камату од дана стицања, већ од дана подношења захтева (тужбе) – 17.12.2020. године, све сагласно члану 214. ЗОО, с обзиром да је тужиља у међувремену до подношења тужбе штитила своје право у управном поступку.

На основу члана 413. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Тужиља је успела у поступку по ревизији, па јој, на основу чланова 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП, припадају и опредељени трошкови ревизијског поступка. Висина је одмерена на име тражених трошкова и то: за састав ревизије од 18.000,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи, као и на име судских такси за ревизију 72.212,14 динара и ревизијску одлуку 97.500,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“ број 128/24...106/15).

На основу изнетог, применом члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић